

BINKA in BONKA na SENČKANJU

V mačji vasi Pri zvoniku je bilo vroče poletje. Tistega jutra je bilo nebo čisto in sinje modro, oprano od večerne nevihte, ki je napojila žejno naravo. Sonce je že zgodaj zjutraj na vso moč grelo in dišalo je po mokri travi. Po vasi se je mijavkalo, da je sonce vsako leto bolj žgoče in nevarno.

Mačji sestri Binka in Bonka se nista preveč ozirali na mijavkarije. No, vsaj mlajša muca Binka ni mislila na močno sonce. Starejša sestra Bonka je bila bolj previdna. Čeprav drugačni, sta vsak dan imeli skupno navado, da sta odšli na sončkanje na njuno ljubo jaso.

Soseda mačka Sonka ju je opazovala, uživala v senci na domačem pragu in si mislila, da v tem pekočem vremenu res ni dobro preveč laziti okoli.

V zvoniku je odbila 9. ura. Binka in Bonka sta se odpravili od doma.

Hitro sta prišli do jase in veselo mijavkajoči sta se raztegnili.
Binka na sredino jase, Bonka pa v bližino drevesa.

»Mijaaau, draga moja Bonka, kako prijetno in toplo me greje sonce,«
je uživaško zamijavkala Binka.

»Mijau, res je toplo. Meni je že kar vroče, mijauu!« se je s tačko pihala Bonka.

»Daj no, sestra, tako malo časa si na soncu pa že mijavkaš,«
je bila malo nesramna Binka.

»Mijauu. Če je pa res vroče,« je rekla Bonka in popila malo vode iz drevesne skorje na tleh.
»Še dobro, da je včeraj deževalo. Popij še ti, sestra, da ne boš dehidrirala, mijau.«

»Mija ha ha ha,« se je zasmejala Binka, »da ne bom operirala!?
Kako učena si ti, sestra, kaj to sploh pomeni?« jo je zanimalo.

Muca Bonka je bila zgrožena, da je njena sestra tako nevedna.

»Mijau, Binka! Kdaj ti bo zrasla tvoja mačja pamet!?
Dehidracija pomeni, da izgubiš preveč vode iz telesa.
Po domače, da se ne boš posušila ...«
je bila razburjena in popila malo vode.

»Mijauuu, a da bi se kar posušila, mijaaaau, ta je pa dobra ...«
se je Binka držala za trebuh in se krohotala svoji sestri.
»Ti si pa res smešna, mijaaaau!«

Bonka se je še bolj razburila in se dvignila:

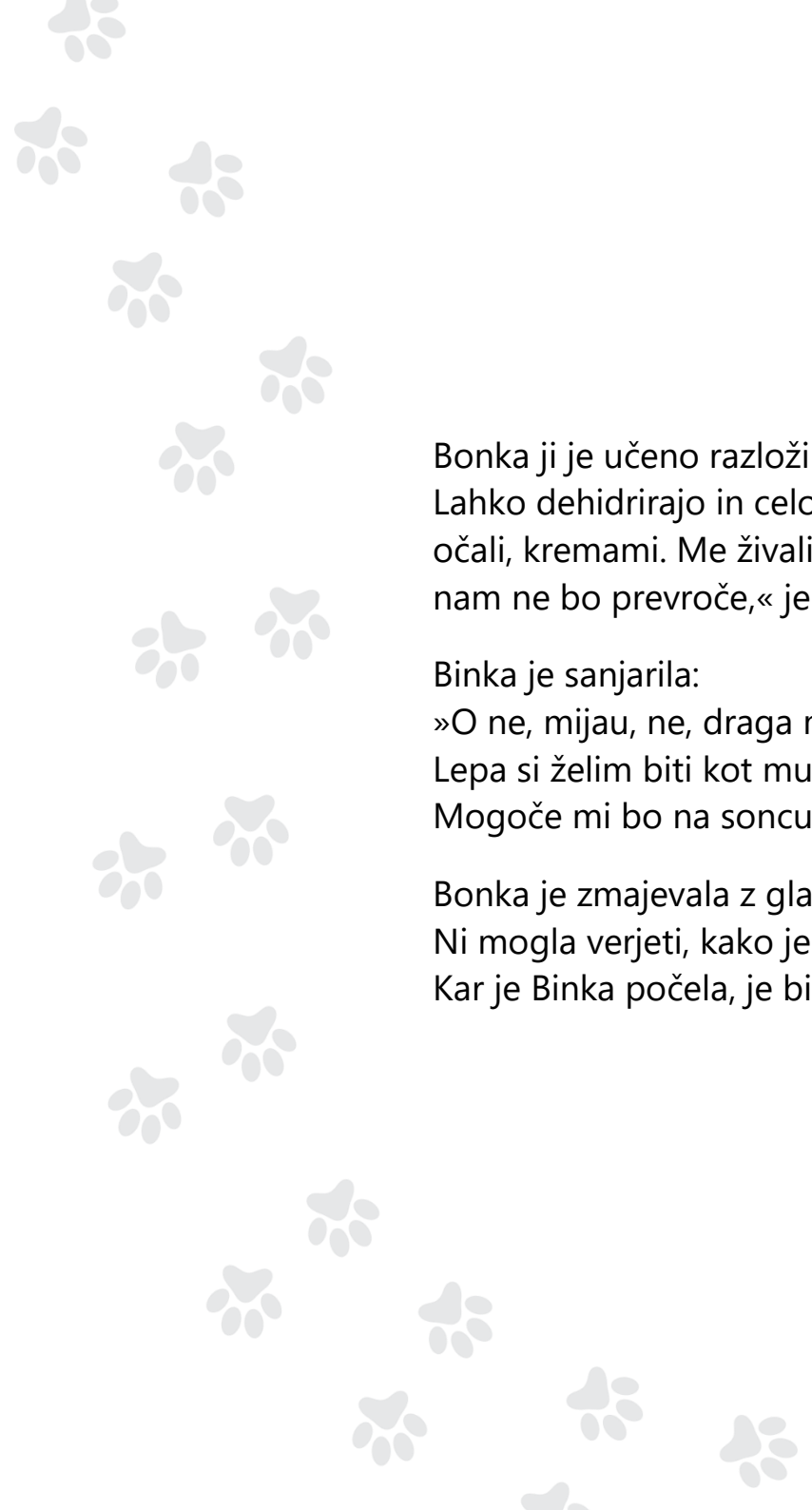
»Binka, zdaj pa dovolj! Nehaj se delati tako bukovo.
Na soncu moraš piti še več vode, saj je zelo nevarno, če je ne.
Boš pila vodo ali ne, mijau?« je še strogo dodala.

»Nevarno, nevarno, danes je vse nevarno, mijau.
Ne, hvala, ne bom pila, ker mi samo napihuje trebuh.
Bom pila zvečer, mijauuu,« je Binka godrnjala.

»Takrat bo že prepozno. Bolela te bo glava, dlako boš imela uničeno,
lahko še zboliš za kakšno boleznijo, mijauuu!« je bila Bonka zaskrbljena.

»Daj no, Bonka, ne pretiravaj ... kakšno bolezen? Zaradi sonca?
Slišala sem, da zbolijo samo ljudje, da lahko dobijo raka na koži zaradi preveč
sončenja ali si pokvarijo oči, me živali pa ne, mijau.«

Bonka ji je učeno razložila: »Mijau, seveda tudi živali zbolijo in dlaka se jim poškoduje. Lahko dehidrirajo in celo umrejo. Veš kaj, ljudje se pred soncem zaščitijo z oblačili, klobuki, očali, kremami. Me živali pa se varujemo le tako, da gremo v senco. Tam smo na varnem in nam ne bo prevroče,« je še dodala in popivala vodo.

Binka je sanjarila:

»O ne, mijau, ne, draga moja. Eni pravijo, da mačkam sončkanje prav nič ne škodi! Lepa si želim biti kot muce, ki imajo tako zagorelo in bleščečo dlako. Mogoče mi bo na soncu malo potemnila, mijauuu ...«

Bonka je zmajevala z glavo, se pihala, sopihala, pila vodo, se pokrivala z vejami in travo. Ni mogla verjeti, kako je lahko njena sestra tako lahkoverna. Kar je Binka počela, je bilo zelo nevarno za njeno zdravje.

V zvoniku je nenadoma zvonilo 10. uro, kar je iz zatopljenih misli zbudilo Bonko.

Prestrašeno je mijavknila:

»Mijau, ura je že 10. Zadnji čas, da se umakneva v senco, mijau.«

Premaknila se je pod drevo in tarnala, kako je vroče.

Popila je malo vode in jo spet ponudila Binki.

Ta je zamahnila s tačko ter zaspano mijavknila:

»Mijauu, zakaj le bi šle v senco. Jaz bi rada dobila malo barve.«

Bonki je zmanjkovalo potrpljenja. Kljub vsemu je mirno in ljubeče zamijavkala:

»Mijauu, kakšne neumnosti pa mijavkaš? Saj že vrabci čivkajo, da je pri nas od maja do avgusta sončenje najbolj škodljivo od desetih dopoldne do petih popoldne.

Dobro je, če spremljamo ultravijolični indeks ...«

Binka jo je takoj prekinila:

»Prosim te, Bonka. Spet te nič ne razumem. Moja vseveda sestrice ...«

Bonka je nadaljevala:

»Ultravijolični indeks nam pove, kako močno so škodljivi sončni žarki.

Označeni so z barvo in številko. Zelena pomeni, da smo lahko na soncu brez zaščite, od rumene in oranžne naprej pa moramo biti vedno bolj zaščiteni, s pokrivalom, oblačili in kremo za zaščito pred soncem.

Pri rdeči in vijolični se moramo umakniti v senco!«

A Binka sestre ni več poslušala. Odločila se je, da bo vztrajala.

»Ti kar pojdi v senco! Res mi je vroče, a bom zdržala. Za lepšo dlako bom naredila vse!
Mijau, draga Bonka, prosim te, da nehaš mijavkat, ker mi sploh ni tako zelo vroče, mijau.
Rada bi samo par trenutkov zadremala.«

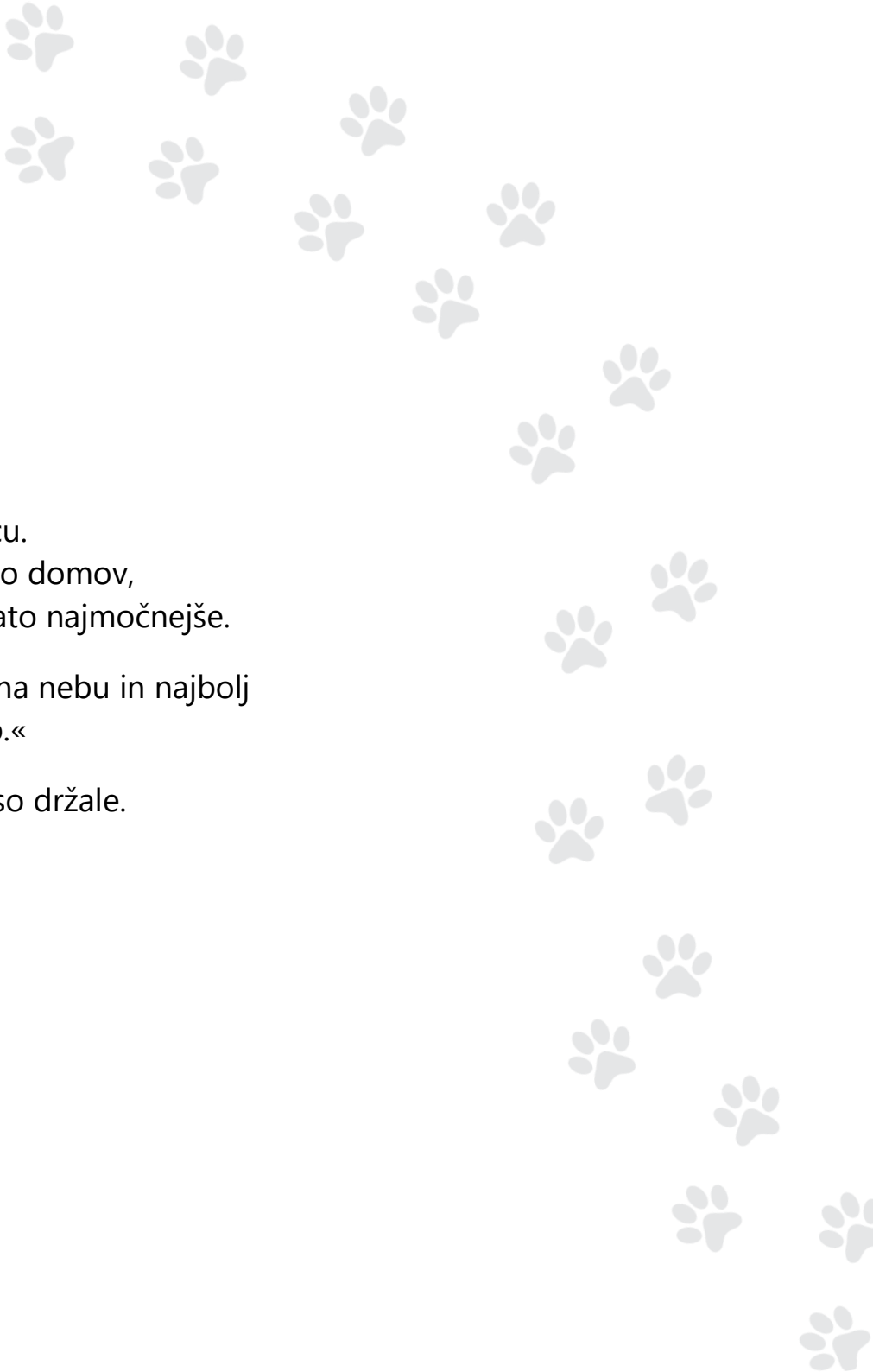

Bonka se je prestrašila:

»Mijau, ne, ne, samo tega ne! Ne smeš zaspati na soncu! Danes, ko je nebo brez oblaka, je sonce gotovo zelo škodljivo! Tebi so možgani že dehidrirali in se skrčili ...«

Zajela je vodo v tačke in pošpricala Binko, ki se je predramila: »Mijau, kaj ti pa je, da me motiš in močiš, mijau?«

»Zato, da te zbudim in malo navlažim! Ker nočeš piti in iti v senco, sama siliš v nesrečo, mijau. Saj vendar veš, da se muce ne moremo zaščititi z oblaci, klobuki in kremo ... nama ostane samo senca. Tam sva na varnem in nama ne bo prevroče,« je obupano dodala Bonka.

Bonka ni vedela, kako naj sestro prepriča, da se umakne soncu.
Takrat je v zvoniku odbilo 12. Vedela je, da mora spraviti Binko domov,
saj je poleti sonce v času med 12. in 14. najvišje na nebu in zato najmočnejše.

»Mijau. Daj, Binka, gotovo je poldan. Sonce je ta čas najvišje na nebu in najbolj nevarno. Binka, pridi, greva domov, da te ne bo sonce ožgalo.«

Binka je zaspano dvignila glavo. Hotela je vstati, a tačke je niso držale.
Stokala je, da jo boli glava in bila je vsa omotična.

Bonka je videla, da je Binka zelo slabotna.
Hitro je skočila k njej, da bi ji pomagala vstati.
Ko se je Bonka dotaknila sestrice, je zaskrbljeno zamijavkala:
»Mijau, saj ti si prav vroča kot žerjavica!«

Želela jo je dvigniti, zato jo je prijela za tačko.
Binka pa je jokajoče vzdihnila:
»Auuu, mijauuu. Boli me glava, vrti se mi
in tačke se mi tresejo, mijauuu ...«

Bonka je nežno pomagala sestri, da se je na njo oprla.
»Mijau, revčka, saj si res brez moči ... Daj, ti bom pomagala,
da prideva čim prej domov, mijau.«

Binka je zbrala vse moči, da se je postavila na tace.
Bila je hvaležna Bonki, da ji je pomagala.
Sami ji ne bi uspelo priti do doma.
Mijavkala je od bolečine, v glavi se ji je vrtelo
in vsak Bonkin dotik dlake je bil boleč.

Soseda Sonka je takrat že od daleč slišala boleče mijavkanje.

Tisto noč cela vas ni spala.

Iz hiše Binke in Bonke je bilo slišati hudo stokanje, ropotanje in sopihanje.

Vse sosede je skrbelo, saj so vedeli, da se je Binka preveč rada nastavljala soncu.

Kot vedno je trmoglavila in ni upoštevala nasvetov.

Do tistega dne, ko je bilo sonca zanjo veliko preveč.

Naslednje jutro je soseda Sonka bolj zgodaj prišla na svoj prag hiše.

Ko je v zvoniku odbilo 9. uro, je zaman čakala, da vidi sosedi in vpraša po Binkinem zdravju. Šele malo kasneje sta se prikazali. Binka je bila cela poklapana in po telesu je imela temne lise. Komaj je premikala tačke. Še sreča, da se je lahko opirala na Bonko.

Sonka je radovedno stopila z njima do jase. Previdno je vprašala Binko:

»Mijau, revica, kakšna pa si? Kako si preživela noč? Slišati je bilo grozno hudo, mijau ...«
Binka je samo vzdihnila.

Ko so prišle do jase, je šla Binka takoj v senco. Prav tako tudi Bonka in Sonka.

Binka je tiho začela:

»Mijau, da ti niti ne mijavkam. Še v sanjah mi ni bilo nikoli tako hudo. Nekaj časa mi je bilo tako vroče, da me je kuhalo od vročine. Potem me je kar naenkrat začelo tresti od mraza, da sem se morala zaviti v odejo. V glavi se mi je vrtelo. Ko sem hotela vstati, me je kar poleglo nazaj. In še boleča dlaka, mijau ...«

Bonka jo je prekinila:

»Veš kaj, draga Binka, mijau. Še dobro, da ti je ostalo kaj dlake. Če bi me poslušala, se ti to verjetno ne bi zgodilo.«

Binka ji je žalostno odvrnila:

»Mijau, res je, prav imaš. Trmasta in trapasta sem bila, nisem se zavedala nevarnosti pretiranega sončenja. Upam, da se mi bo dlaka popravila, da bom spet tako lepa kot prej, mijau.«

Bonka jo je s tačko nežno objela čez ramena:

»Mijau. Seveda boš, mijau. Vesela sem, da si končno vklopila svoje čudovite možgančke in storila, kar je dobro zate, da se boš od danes naprej senčkala v senci.«

Binka je pokimala:

»Mijau. Tako je, Bonka.

Senčkala se bom in pila vodo, da ne bom dehidrirala,
da bo moja dlaka sijoča in negovana.

Oprosti, ker nisem upoštevala tvojih nasvetov, mijau.«

»In naslednjič, mijau, ko ti bom kaj svetovala, se, prosim, ne upiraj.

Saj veš, da me skrbi zate in ti želim dobro,« je ljubeče mijavknila Bonka.

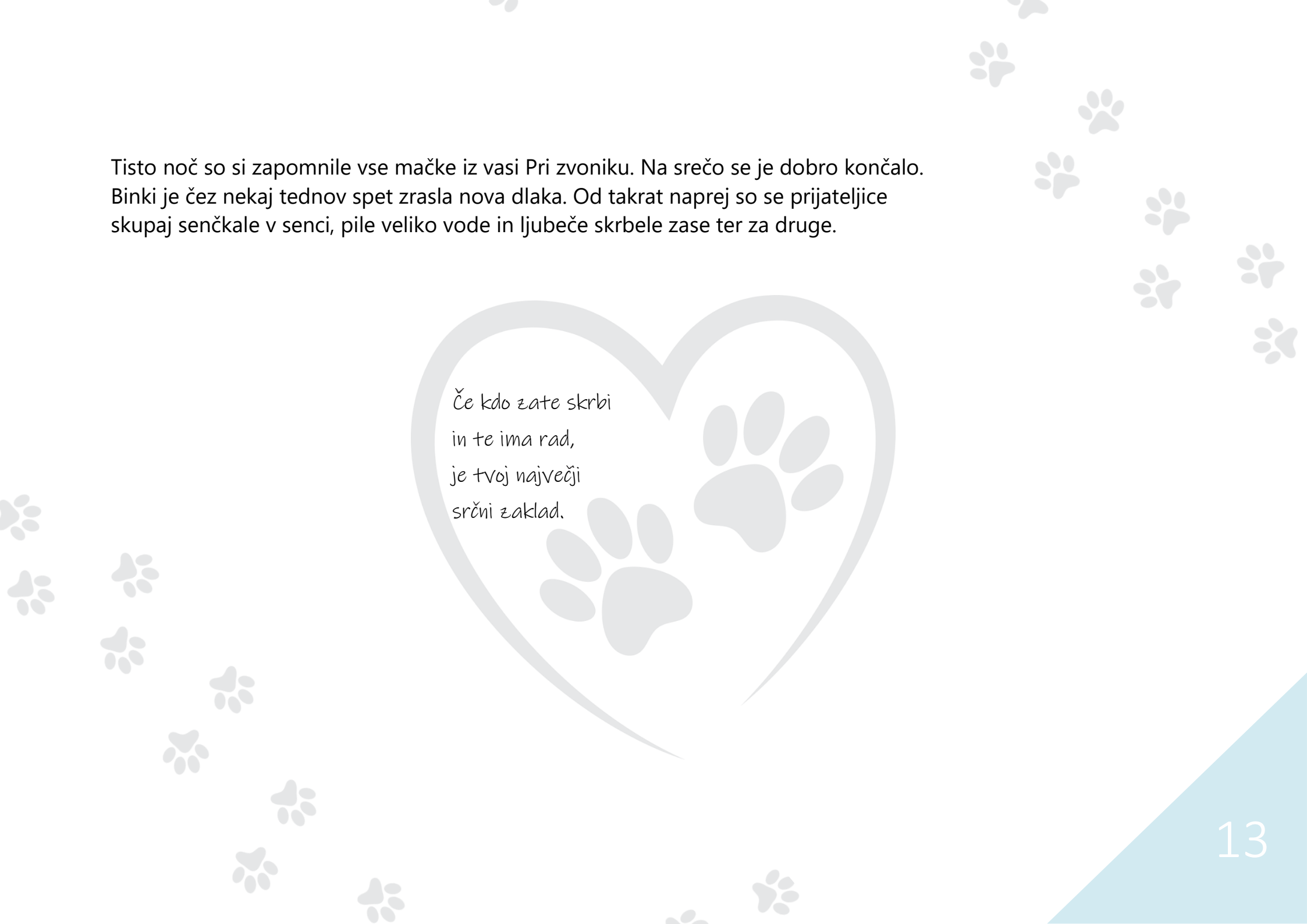
»Mijau, vem, Bonka. Hvala, ker skrbiš zame,
to je res dober občutek. Hvala tudi tebi, Sonka.«

Srčno so se objele in glasno zapredle.

Mrnjau.

Tisto noč so si zapomnile vse mačke iz vasi Pri zvoniku. Na srečo se je dobro končalo. Binki je čez nekaj tednov spet zrasla nova dlaka. Od takrat naprej so se prijateljice skupaj senčkale v senci, pile veliko vode in ljubeče skrbele zase ter za druge.

*Če kdo zate skrbi
in te ima rad,
je tvoj največji
srčni zaklad.*

RAZGOVOR Z OTROKI OB ILUSTRACIJAH

Program Varno s soncem je namenjen ozaveščanju otrok o koristnih in škodljivih vplivih Sonca na zdravje ter spodbujanju ustreznega vedenja za zaščito pred UV-sevanjem.

Z zgodnico o Binki in Bonki želimo vsebine programa otrokom približati na razvojno primeren, razumljiv in doživljajsko bogat način.

Pri posredovanju pravljice ima pomembno vlogo vzgojitelj kot interpret besedila. Priporočljivo je, da pravljico bere z občutkom, z ustrezno uporabo poudarkov, ritma in premorov, saj na ta način ohranja otrokovo pozornost ter pogloblja njihovo

doživljanje zgodbe. Branje naj spremlja tudi ogled ilustracij, ki otrokom omogočajo dodatno razumevanje vsebine ter spodbujajo njihovo domišljijo in čustveno vključenost.

Otrokovo razmišljanje, razumevanje in izražanje lahko vzgojitelj učinkovito spodbuja z odprtimi vprašanji. Takšna vprašanja otrokom omogočajo, da razvijajo svoje ideje, povezujejo izkušnje in aktivno sodelujejo v pogovoru. V nadaljevanju je navedenih nekaj primerov vprašanj, ki jih lahko uporabite ob obravnavi ilustracij iz zgodbe o Binki in Bonki.

1. slika Binka in Bonka :

- ☀ Kdo nastopa v pravljici?
- ☀ Kakšno navado sta imeli sestri?
- ☀ Ali ju je kdo opazoval? Kdo?
- ☀ Kam sta se sestrici odpravili?
- ☀ Kakšno je bilo takrat vreme?
- ☀ Ali je bilo takrat sonce nevarno?

2. slika Jasa :

- ☀ Kako sta se namestili?
- ☀ Kako se je počutila Bonka?
- ☀ Kaj je počela?
- ☀ Ali je bilo takrat sonce nevarno?
- ☀ Kakšno je bilo nebo?
- ☀ Kako se je obnašala Binka?

3. slika Sonce visoko na nebu :

- ☀ Kje in kakšno je bilo takrat sonce?
- ☀ Kam se je postavila Bonka?
- ☀ Kako se je počutila in zakaj?
- ☀ Kaj je naredila Binki in, zakaj?
- ☀ Katera muca se je bolj zdravo odločala, zakaj?

4. slika Omotičnost :

- ☀ Kaj se je zgodilo z Binko?
- ☀ Zakaj je bila omotična?
- ☀ Ali ji je Bonka pomagala?
- ☀ Ali je bilo takrat bivanje na soncu varno?

5. slika Boleča noč :

- ☀ Kaj se je ponoči dogajalo v vasi Pri zvoniku?
- ☀ Ali je Binka spala?
- ☀ Kako se je počutila?

6. slika Pogovor in prijateljstvo :

- ☀ Ali sta naslednji dan Binka in Bonka šli spet na jaso, kdaj?
- ☀ Kdo se jima je pridružil?
- ☀ O čem so se pogovarjale?
- ☀ Kako se je počutila Binka?
- ☀ Ali je bilo njeno preživljanje časa na soncu varno? Zakaj?
- ☀ Kakšno odločitev je Binka sprejela za naprej?
- ☀ Kaj so ugotovile glede prijateljstva in skrbi za zdravje?

Možnih vprašanj je še veliko. Bralec jih prilagaja starosti otrok, njihovem razumevanju ter dinamiki skupine. Pri tem naj poudarja tudi temeljna priporočila programa Varno s soncem o ustrezni zaščiti pred UV-sevanjem.

BINKA IN BONKA NA SENČKANJU

Avtorica besedila
in slikovne opreme:

Metka Serženta,
Vrtec Šempeter pri Gorici

Za spletno objavo pripravili:

Člani skupine za izvedbo programa Varno s soncem,
Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)

Jezikovni pregled:

Mihaela Törnär, NIJZ

Oblikovanje
za spletno objavo:

Kati Rupnik, NIJZ

Spletna objava:

www.nijz.si

Ljubljana, 2026

